

พญาเง้าเมือง

พญาเง้าเมือง เป็นพระราชโอรสของพญามิ่งเมือง ประสูติในเวลารุ่งเช้า วันพฤหัสบดี ขึ้น 1 ค่ำ เดือน 6 ปีจอ พ.ศ. 1781 (จ.ศ. 600) เมื่อพระชนมายุได้ 14 พรรษา ได้ไปศึกษาเล่าเรียนพระเวทกับเทพฤๅษิตนหนึ่งที่ดอยด้วน เรียนอยู่ 2 ปี ครั้นพระชนมายุได้ 16 พรรษา ได้ไปศึกษาศิลปศาสตร์ในสำนักสุกทันตฤๅษี กรุงละโว้ (ลพบุรี) เป็นศิษย์ร่วมสำนักเดียวกับพญามังราย และพ่อขุนรามคำแหง พระร่วงเจ้าแห่งกรุงสุโขทัย จึงสนิทสนมร่วมผูกไมตรี เป็นพระสหายตั้งแต่นั้นมา

ปี พ.ศ. 1801 (จ.ศ. 620) พญามิ่งเมืองสิ้นพระชนม์ จึงเสด็จขึ้นครองราชสมบัติแทนพญาเง้าเมือง เป็นผู้มั่งคั่งปัญญาเฉลียวฉลาด มีอิทธิฤทธิ์มาก เมื่อพระองค์เสด็จไปทางไหน "แดดกำปร้อน ฝนกำปร่า จักหื้อบดกำบด จักหื้อแดดกำแดด" จึงได้รับ พระนามว่า "เง้าเมือง" นอกจากนี้ พระองค์มีพระทัยหนักแน่นในศีลธรรม มีพระราชศรัทธา เลื่อมใสในพระพุทธศาสนา ไม่ชอบทำสงคราม ทรงดำเนินพระราชโบาย การปกครองบ้านเมือง ด้วยความเที่ยงธรรม พยายามผูกไมตรีติดต่อเจ้าประเทศราชที่มีอำนาจเหนือคน เพื่อหลีกเลี่ยงภัยสงครามแม้กระนั้น ก็ยังถูกพญามังรายยกกองทัพมาตี เมื่อปี พ.ศ. 1805 แต่ในที่สุดพญาเง้าเมืองก็ยอมยกเมืองปลายแดน คือ เมืองพาน เมืองเชียงเคี่ยน เมืองเทิง เมืองเชียงของ ให้แก่พญามังราย ด้วยหวังผูกไมตรีต่อกันและคิดว่าภายภาคหน้าจะขอคืน

พญาเง้าเมือง ทรงเป็นกษัตริย์ ที่ทรงทศพิธราชธรรมและมีเมตตาเป็นที่ประจักษ์ ดังเช่นเหตุการณ์ ในประวัติศาสตร์กล่าวถึง พ่อขุนรามคำแหง พระสหาย ได้เสด็จไปมาหาสู่กัน เสมอมิได้ขาด จนเส้นทางที่เสด็จผ่านเป็นร่องลึกเรียกว่า แม่ร่องช้างในปัจจุบัน พระร่วงเจ้าเสด็จมาเมืองพะเยา ทรงเห็นพระนางอ้วเชียงแสน พระราชเทวีของพญาเง้าเมือง มีรูปโฉมอันงามยิ่ง ก็บังเกิดปฏิพัทธ์รักใคร่ และพระนางก็มีจิตปฏิพัทธ์เช่นกัน จึงได้ลักลอบปลอมแปลงพระองค์คล้ายกับพญาเง้าเมือง เข้าสู่ห้อง

บรรทมพระนางอ้วเชียงแสน พญางำเมืองทราบเหตุ และสั่งให้อำมาตย์ ไพร่พล ทหารตามจับพระร่วง เจ้า นำไปขังได้และมีราชสาส์นเชิญพญามังราย ผู้เป็นสหายมาพิจารณาเหตุการณ์ พญามังรายทรงไถ่เกลี้ย ให้ทั้งสองพระองค์เป็นมิตรไมตรีต่อกันดังเดิม โดยขอให้พระร่วงเจ้าขอขมาโทษพญางำเมืองด้วย เบี้ยแก้ลุนทอง คือแก้แสนแก้หมื่นเบี้ย เพื่อกำชับพระราชไมตรีต่อกันยิ่งกว่าเก่า กษัตริย์ทั้ง 3 พระองค์ ได้ตั้งสัตยาธิษฐานต่อกัน ณ ริมฝั่งแม่น้ำขนุกู แม่น้ำแห่งนี้จึงเรียกชื่อภายหลังว่า "น้ำแม่อิง"

หลังจากนั้น เมื่อพญามังรายทรงสร้างเวียงเชียงใหม่ ได้เชิญพญางำเมืองและพระร่วงเจ้า ร่วมพิจารณาสร้างเมือง เมื่อสร้างเมืองเสร็จแล้ว พญางำเมืองเสด็จกลับ โดยพญามังรายทรงมอบพอบมณีรัตนะ อันเป็นสมบัติต้นวงศ์แห่งลาวลังกราช และทรงเวนคืนเมืองพาน เมืองเชียงเคี่ยน เมืองเทิงให้และพระราชทานกุลสตรีให้อีกนางหนึ่ง ฝ่ายพระนางอ้วเชียงแสนทรงทราบข่าว พระราชสวามีมีพระชายาใหม่ ก็มีพระทัยโหม่นลึง รับสั่งให้เสนาอำมาตย์จัดแจงม้าพระที่นั่ง เสด็จออกติดตามพระสวามี หมายจักประหารพระชายาใหม่ให้สิ้นพระชนม์ แต่พระนางก็สิ้นพระชนม์เสียกลางทาง ด้วยเหตุพระทัยแตก พญางำเมืองทรงทราบด้วยความสลดพระทัยยิ่ง จัดพระราชทานเพลิงพระศพพระนางอ้วเชียงแสนตามประเพณี ต่อมาได้มอบราชกิจต่าง ๆ ในการปกครองบ้านเมืองให้พญาคำแดงราชบุตร แล้วเสด็จไปประทับพักผ่อนที่เมืองงาว ปี พ.ศ. 1841 พญางำเมืองก็สิ้นพระชนม์ รวมพระชนมายุได้ 60 พรรษา

ที่มา : <http://www.tnews.co.th/contents/352099>